

Ks. Wojciech JOŃCZYK*

**KS. MAREK CHMIELEWSKI,
MISTYKA BŁ. MARCELINY DAROWSKIEJ (1827-1911),
Wydawnictwo „Polihymnia”, Lublin 2021, ss. 263.**

Kiedy po raz pierwszy wzięłem do rąk najnowszą książkę na temat mistyki bł. Marceliny Darowskiej autorstwa ks. Marka Chmielewskiego, wieloletniego wykładowcy teologii duchowości na KUL, wówczas nasunęły mi się różne myśli związane z tym, co duchowe i mistyczne. Mistyka, jednych fascynuje i zaciekawia, wprowadzając w stan zadumy, innych z kolei przyprawia o lęk. Świat duchowy, który nigdy do końca nie będzie zbadany, coraz częściej dla wielu ludzi staje się inspiracją. Mimo konsumpcjonizmu, hedonizmu oraz laicyzmu, nie brak jest bowiem ludzi głęboko zainteresowanych życiem duchowym i jego głębszym wymiarem, jakim jest mistyka. Generalnie chrześcijanin powinien być otwarty na mistykę, gdyż dzięki tej perspektywie lepiej rozumie własny duchowy rozwój.

Jak zauważa papież św. Jan Paweł II, we współczesnym świecie, pomimo nasilającej się laicyzacji, można zaobserwować „powszechną potrzebę duchowości” (NMI 33). Z kolei teolog niemiecki Karl Rahner dobitnie stwierdza, że współczesny chrześcijanin albo będzie mistykiem, albo przestanie być chrześcijaninem. Niestety, z jednej strony wielu ludzi interesujących się mistyką zbyt często sięga po egzotycznych autorów, przez co mistyka bywa fałszywie kojarzona niemal wyłącznie z duchowością dalekowschodnią lub ze zjawiskami nadzwyczajnymi. Z drugiej strony coraz częściej liczy się to, co materialne, co można zmierzyć, dotknąć, chwycić i zbadać. Ponadto wypaczony relatywizm niszczy pojęcie prawdy, a hedonizm i konsumpcja sprowadzają osobę ludzką do rangi towaru. Życiową zasadą staje się „mieć” przed „być”, a stwierdzenia w rodzaju: „ja chcę”, „ja pragnę”, „ja muszę posiadać”, prowadzą do nieustannej walki o to, co zewnętrzne i materialne. Jest to przejaw nieuznawania, że świat przeżyć wewnętrznych jest jak najbardziej realny i dotyczy całej osoby.

* Ks. mgr Wojciech JOŃCZYK – prezbiter diecezji radomskiej, wyświęcony w 2019 r., doktorant w zakresie teologii duchowości w Instytucie Nauk Teologicznych KUL, duszpasterz-wikariusz parafii Jastrzębia. ORCID 0000-0001-8521-4961.

Prezentowana książka ks. Chmielewskiego składa się z czterech rozdziałów. W pierwszym autor, zajmujący się w swojej pracy naukowej metodologią teologii duchowości, precyzuje kluczowe pojęcia mistyki i doświadczenia mistycznego. Następnie przechodzi do nakreślenia ram duchowego rozwoju bł. Marceliny w okresie przedmistycznym. Składają się nań życie sakramentalne, modlitwne i ascetyczne.

W drugim rozdziale, zatytułowanym „Mistologia bł. Marceliny Darowskiej”, analizie została poddana struktura duszy i jej nadprzyrodzone wyposażenie. Następnie Autor ukazuje rolę Boga oraz rolę człowieka w doświadczeniu mistycznym, które obejmuje całą jego osobę. Przedmiotem tego doświadczenia jest Przenajświętsza Trójca, Chrystus, Matka Boża oraz święci. Skutkiem zaś tej relacji osobowej jest utwierdzenie w łasce, integracja osobowości i wzmożona aktywność apostołska.

Kolejny rozdział książki poświęcony jest eksplikacji doświadczenia mistycznego w pismach Błogosławionej. Doświadczenie mistyczne jest bowiem kontemplacyjnym poznaniem samej obecności Boga lub Jego działania, którego pojęciowa ekspresja nastęrcza mistykowi wiele problemów z racji swej niewyraźności.

Ostatni rozdział jest próbą oceny zarówno mistyki bł. Marceliny Darowskiej, jak i stworzonej przez nią doktryny mistycznej. W tym celu autor zestawia mistologię błogosławionej ze źródłami teologicznymi. Dzięki temu wykazuje oryginalność tej doktryny oraz jej aktualność w naszych czasach. Życie i nauczanie ascetyczno-mistyczne błogosławionej okazuje się bardzo inspirujące zarówno dla założonego przez nią zgromadzenia sióstr niepokalanek, jak również dla współczesnej teologii i życia Kościoła.

Warto nadmienić, że bł. Marcelina Darowska odznaczała się nie tylko bogatym życiem duchowym, ale stworzyła własny – polski język mistyczny. Jej życie mistyczne ma wyraźne ukierunkowanie chrystocentryczno-personalistyczne, eklezjalne i patriotyczne. Znalazło to wyraz w jej traktacie ascetyczno-mistycznym pt. *Kartki* oraz w *Pamiętniku*, jak również w kilkuset listach do kierowników duchowych i naukach rekolekcyjnych. To pokazuje intelektualny format mistyczki, która nie miała jednak akademickiej formacji teologicznej.

Parafrazując słowa św. Jana Pawła II, które wypowiedział podczas beatyfikacji m. Darowskiej, warto wspomnieć, że jej życie było ciągłym trwaniem przy Bogu na modlitwie. Dla współczesnych jest to nie tylko powód do podziwu, ale nade wszystko wezwanie do pracy nad sobą, gdyż – jak wiadomo – to, co materialne wkrótce się skończy, a zostanie tylko to, co duchowe. Dlatego tak ważna jest troska o duchowość i życie modlitwy, czego przykładem jest bł. Marcelina Darowska. Beatyfikując w Tarnowie w 1987 roku Karolinę Kózkównę, tenże św. Jan Paweł II podkreślił, że „święci są po to, aby nas zawstydzają” i że potrzebne jest takie zawstydzenie, o ile prowadzi do przemiany życia. Jej bogate życie najpierw żony i matki, następnie młodej wdowy i wreszcie założycielki Zgromadzenia Niepokala-

lanego Poczęcia NMP, może być więc inspirująco zawstydzające dla wielu współczesnych osób.

Prezentowana książka ks. Marka Chmielewskiego jest upamiętnieniem dwudziestopięcioletnia beatyfikacji m. Darowskiej. Dokonał jej św. Jan Paweł II w Rzymie 6 października 1996 r. Na długo przed tym autor podjął badania nad doświadczeniem mistycznym założycielki niepokalanek, uwieńczone doktoratem na KUL w 1990 roku. Praca doktorska po pewnych przeróbkach ukazała się jako książka 1992 roku pt. *Doświadczenie mistyczne matki Marceliny Darowskiej*. Obecna pozycja nie jest jednak zwykłą reedycją poprzedniej. W wielu bowiem miejscach została gruntownie zmieniona i uzupełniona. Ponadto literatura przedmiotowa została odświeżona. Dzięki temu jego najnowsza książka pozwala wnikać w głębinę duszy błogosławionej, zrozumieć skomplikowane procesy rozwoju duchowego i doświadczenia mistycznego, jak również dostrzec niezwykłość działania łaski Bożej w jej życiu. W osobie bł. Marceliny Darowskiej czytelnik ma zatem klarowny i autentyczny przykład chrześcijańskiej mistyki. Interesujący się życiem duchowym w jego głębszym wymiarze nie muszą uciekać się do obcej mentalnie i kulturowo duchowości dalekowschodniej. Wystarczy bliżej zainteresować się rodzimą literaturą mistyczną, sięgając – na przykład – po recenzowaną książkę.